

Bijlage

Feiten over pleegzorg

Beschrijving verschillende vormen pleegzorg

Pleegzorg in de zin van de Wet op de jeugdzorg.

Deze pleegouders zijn formeel pleegouder in de zin van de Wet op de jeugdzorg en bieden een vorm van geïndiceerde provinciale jeugdzorg, namelijk pleegzorg. Deze pleegouders kunnen kinderen vanuit het vrijwillig kader in huis opnemen. De natuurlijke ouders stemmen dan in met de pleegouderplaatsing. Is die instemming er niet en is pleegzorg nodig, dan worden de kinderen vanuit het gedwongen kader van een ondertoezichtstelling of voogdij geplaatst. Gaat het om een ondertoezichtstelling, dan is de instemming van de kinderrechter met de uithuisplaatsing vereist. In het kader van de Wet op de jeugdzorg is er recht op pleegvergoeding.

Pleegzorg zonder indicatie voor pleegzorg.

Deze pleegouders hebben geen indicatie voor pleegzorg en dus is er geen recht op pleegvergoeding. Afhankelijk van de situatie kan er recht zijn op kinderbijslag. Als er nog een natuurlijke ouder is, die het juridische gezag over het kind heeft, dan heeft deze natuurlijke ouder meestal recht op kinderbijslag. In deze gevallen maakt de pleegouder met de natuurlijke ouder afspraken over onder andere financiën. De natuurlijke ouder kan in zo'n geval gebruik maken van de mogelijkheid om de kinderbijslag uit te laten betalen aan de pleegouder. De natuurlijke ouder houdt in dat geval –afhankelijk van het inkomen- recht op kindgebonden budget. Als er geen afspraken zijn met de natuurlijke ouder en de pleegouder voedt het kind op 'als een eigen kind', dan heeft de pleegouder recht op kinderbijslag en eventueel kindgebonden budget. Is het pleegkind wees, dan kunnen de pleegouders een beroep doen op de hiervoor beschikbare voorzieningen als wezenpensioen.

Netwerkpleegzorg

Er is sprake van netwerkpleegzorg als familie of vrienden de dagelijkse verzorging en opvoeding van een jeugdige op zich nemen omdat de natuurlijke ouders dit (tijdelijk) niet meer kunnen. Netwerkpleegzorg vindt plaats zowel op vrijwillige basis als binnen het kader van een ondertoezichtstelling of instellingsvoogdij. De natuurlijke ouders kunnen dit zelf regelen: dit gebeurt in ieder geval als er geen indicatie voor jeugdzorg is. Voor deze oplossing binnen het eigen netwerk wordt over het algemeen gekozen als de natuurlijke ouders er niet meer zijn of tijdelijk in het buitenland verblijven. Het is een soort mantelzorg waarbij het eigen systeem voor een oplossing heeft gezorgd zonder dat jeugdzorg daar aan te pas hoeft te komen.

Er is aanspraak op jeugdzorg (waaronder pleegzorg) nadat bureau jeugdzorg een besluit heeft genomen waaruit blijkt dat de cliënt op die zorg is aangewezen. Dit besluit wordt genomen als de directe omgeving de opgroei-, opvoedings- of psychiatrische problemen bij een jeugdige niet kan opvangen. Als er een indicatie voor pleegzorg is, kan dit de vorm krijgen van netwerkpleegzorg. Voor zover er gestart is met netwerkpleegzorg, wordt die geformaliseerd tot pleegzorg onder de verantwoordelijkheid van een Voorziening voor pleegzorg.

Een indicatie voor pleegzorg kan volgens de Wet op de jeugdzorg niet zijn gebaseerd op het feit dat een netwerkpleegouder meent recht te hebben op pleegvergoeding. De Wet op de jeugdzorg is geen financiële vergoedingenwet. Alleen bij opgroei-, opvoedings- of psychiatrische problemen bij een jeugdige die de omgeving zelf niet kan opvangen bestaat de mogelijkheid van een indicatie voor pleegzorg. Als netwerkpleegzorg geïndiceerd wordt, zal de Voorziening voor pleegzorg een onderzoek doen naar de geschiktheid van de pleegouders voor deze taak. Nadat ze geschikt bevonden zijn, ontvangen de pleegouders naast de pleegvergoeding een vorm van begeleiding vanuit de Voorziening voor pleegzorg.

Als er geen indicatie is, maar de netwerkpleegouder heeft wel een probleem in de kostensfeer, dan zijn de natuurlijke ouders verantwoordelijk want die houden een onderhoudsplicht. Pleegouders zullen dan ook met de ouders afspraken moeten maken over de vergoeding van de verzorgingskosten. Als de natuurlijke ouders er niet meer zijn, staan er andere wegen open. Zo zijn er fiscale voordelen als het kind opgevoed wordt als ware het een

eigen kind. Vaak komen netwerkpleegouders in aanmerking voor kinderbijslag en onder voorwaarden voor kindgebonden budget. Indien de ouders overleden zijn, kunnen de verzorgingskosten worden opgevangen door het wezenpensioen. Tenslotte kunnen netwerkpleegouders met een laag inkomen een beroep doen op bijzondere bijstand via de gemeente.

Voogdij

Als de natuurlijke ouder is ontheven of ontzet van het ouderlijk gezag komt het kind doorgaans onder voogdij te staan van een bureau jeugdzorg. Deze instelling is verantwoordelijk voor beslissingen omtrent het kind. Het is ook mogelijk dat pleegouders voogdij over het kind krijgen. In de meeste gevallen is er dan al een indicatie voor jeugdzorg afgegeven. Eenouder-voogden behouden dan recht op pleegvergoeding en hebben dus geen recht op kinderbijslag en kindgebonden budget. Tweeouder-voogden verliezen momenteel het recht op pleegvergoeding en verkrijgen het recht op kinderbijslag en kindgebonden budget.

Financiële regelingen voor pleegouders

Afhankelijk van het type pleegouder bestaan er verschillende financiële regelingen voor pleegouders. Hierna zullen de regelingen één voor één besproken worden.

Pleegvergoeding

Pleegouders krijgen een pleegvergoeding en eventueel een toeslag vanuit de pleegzorg. Pleegouders hebben in het kader van de Wet op de jeugdzorg recht op een toereikende pleegvergoeding als er een indicatie voor pleegzorg is. De pleegvergoeding bedraagt in 2009 gemiddeld €6100 per jaar en is kostendekkend. Afhankelijk van de leeftijd van een kind varieert de vergoeding van €452 tot €553 per maand.

Voor een toeslag komen pleegouders in aanmerking als er sprake is van bijzondere omstandigheden als een crisisplaatsing, meer dan drie pleegkinderen in het gezin en/of een pleegkind met een handicap. De toeslag is circa €100 per maand en kan ook twee of drie keer worden uitbetaald als er sprake is van meerdere bovengenoemde bijzondere omstandigheden. Zowel de pleegvergoeding als de toeslag zijn onafhankelijk van het inkomen van de pleegouders.

Het recht op pleegvergoeding sluit het recht op kinderbijslag uit. Een pleegouder kan geen recht hebben op beide financiële tegemoetkomingen. De reden daarvoor is gelegen in de doelstelling en achtergrond van beide regelingen.

Kinderbijslag

Of recht bestaat op kinderbijslag, hangt af van de feitelijke situatie met betrekking tot het gezag en het onderhoud. Voorwaarde is dan dat de pleegouder dit kind in een exclusieve relatie onderhoudt en opvoedt "als een eigen kind". Als er nog een natuurlijke ouder bevoegd en in staat is belangrijke beslissingen te nemen over het kind, dan is er geen sprake van een pleegkind in de zin van de kinderbijslag. Pleegouders die pleegvergoeding ontvangen voor een pleegkind in de zin van de Wet op de jeugdzorg, hebben geen recht op kinderbijslag.

De kinderbijslag bedraagt voor 2009 gemiddeld €975 per jaar. Afhankelijk van de leeftijd van een kind varieert het bedrag tussen de €194,99 en €278,55 per kwartaal.

Incidentele kosten

Voor incidentele kosten als inrichting van de kamer, aanschaf garderobe bij plaatsing pleegkind, aanschaf fiets enzovoort hebben bureaus jeugdzorg voor gedwongen kader-plaatsingen een geoormerkt budget van Justitie en voor plaatsingen in het vrijwillig kader de middelen uit doeluitkering jeugdzorg. Deze middelen zijn niet geoormerkt en het is dan ook aan een bureau jeugdzorg om te bepalen hier wel of geen middelen voor ter beschikking te stellen.

Financiële stromen natuurlijke ouders

Ouderbijdrage

Natuurlijke ouders met een uithuisgeplaatst kind (tehuis of pleeggezin) betalen ouderbijdrage aan het Landelijk Bureau Inning Onderhoudsbijdragen (LBIO). Deze varieert afhankelijk van de leeftijd tussen de €68,29 tot €

119,50 per kind per maand, gemiddeld €275 per kwartaal. Het LBIO weet via Bureau Jeugdzorg welke ouders een ouderbijdrage verschuldigd zijn.

Kinderbijslag

Natuurlijke ouders met een uithuisgeplaatst kind in de jeugdzorg hebben recht op kinderbijslag als zij tenminste € 408 per kwartaal uitgeven aan hun kind. Zij voldoen aan deze onderhoudseis als zij ouderbijdrage betalen (ca € 275 per kwartaal) en daarnaast nog tenminste €133 per kwartaal (reiskosten, kleren).

Samenloop stromen

Door het huidige systeem lopen er verschillende financiële stromen die voor uitvoeringskosten en administratieve lasten zorgen. De hoogte van de kinderbijslag die ouders ontvangen komt globaal overeen met de hoogte van de ouderbijdrage die ouders betalen. Ook is een probleem dat een gedeelte van de ouderbijdragen oninbaar is.

Pleegkind in de inkomstenbelasting en de toeslagen

Het begrip pleegkind speelt ook een rol in de inkomstenbelasting, de verschillende toeslagen en de sociale zekerheid. Hierna wordt besproken hoe het begrip pleegkind voor de verschillende regelingen uitwerkt.

Inkomstenbelasting

In de Wet IB 2001 wordt onder een kind mede verstaan een pleegkind. De Wet IB 2001 geeft echter geen definitie van dat begrip. De Hoge Raad gaat er in zijn rechtspraak vanuit dat het begrip pleegkind voor de inkomstenbelasting niet afwijkt van dat in de Algemene KinderbijslagWet (AKW).

De vraag of een kind als pleegkind wordt beschouwd is relevant voor alle bepalingen in de inkomstenbelasting waar het begrip kind een rol speelt, zoals de inkomensafhankelijke combinatiekorting (IACK).

Toeslagen

In de Algemene wet inkomensafhankelijke regelingen (Awir) is een voor toeslagen geldende definitie van kind opgenomen. Deze komt overeen met de definitie in de inkomstenbelasting, zij het dat het moet gaan om *inwonende* kinderen.

De Awir-definitie van kind geldt in beginsel voor alle toeslagen, dus momenteel de huurtoeslag, zorgtoeslag, kinderopvangtoeslag en kindgebonden budget. In de kinderopvangtoeslag en het kindgebonden budget bestaan uitzonderingen op het algemene kindbegrip.

Kinderopvangtoeslag

De Wet kinderopvang kent enkele bijzondere bepalingen voor het recht op kinderopvang van pleegouders in de zin van de Wet op de jeugdzorg. Hierdoor wordt het effect bereikt dat kinderen bij pleegouders die een pleegvergoeding ontvangen toch aan de Awir-definitie voldoen. De pleegouder kan voor deze kinderen dus kinderopvangtoeslag aanvragen.

Kindgebonden budget

Het kindgebonden budget bestaat vanaf 1 januari 2009. Het is de opvolger van achtereenvolgens de kinderkorting (tot 2008) en de kindertoeslag (2008).

Er bestaat recht op kindgebonden budget voor kinderen waarvoor kinderbijslag wordt ontvangen. Pleegouders, die een pleegvergoeding ontvangen, hebben geen recht op kinderbijslag en daarom ook niet op kindgebonden budget. Pleegouders die kinderbijslag ontvangen voor hun pleegkind, hebben wel recht op kindgebonden budget.

Kinderkorting en pleegouders

Pleegouders die pleegvergoeding krijgen, hebben voor die kinderen nooit recht op kinderkorting, de voorloper van het huidige kindgebonden budget, gehad. De reden daarvoor is dat pleegouders alleen kinderkorting voor een pleegkind konden krijgen als zij dat kind opvoeden en onderhouden als een eigen kind. Pleegouders die een pleegzorgvergoeding ontvangen, voldoen niet aan dat onderhoudsvereiste.

Toch kwam het voor dat pleegouders met pleegvergoeding kinderkorting kregen. Dat kwam dan bijvoorbeeld omdat zij ook eigen kinderen hadden. Het is niet in alle gevallen duidelijk of pleegouders die kinderkorting toepasten, dit terecht hebben gedaan. De situatie nu met het kindgebonden budget is voor de Belastingdienst/Toeslagen beter uitvoerbaar omdat geheel kan worden afgegaan op de kinderbijslaggegevens van de Sociale Verzekeringsbank.

Er is een uitspraak geweest van een Gerechtshof in een bepaalde zaak op grond waarvan een pleegouder met pleegvergoeding kinderkorting heeft gekregen. De Hoge Raad hanteert echter de regel dat een pleegkind alleen gelijk wordt gesteld met een eigen kind als het wordt opgevoed en onderhouden als een eigen kind. Met andere woorden: als zij voor dat pleegkind kinderbijslag ontvangen.

Er is onlangs een nieuwe uitspraak van hetzelfde Hof geweest over het begrip pleegkind. Hierin corrigeert het hof zijn eerdere uitspraak en wordt gesteld dat alleen een pleegkind in de zin van de AKW een pleegkind is.